

In gesprek over de 'Verklaring Erkenning en Verantwoordelijkheid' uitgesproken tijdens de herdenking van de Kristallnacht

Deze handreiking kunt u gebruiken om de Verklaring Erkenning en Verantwoordelijkheid van de Protestantse Kerk, uitgesproken tijdens de herdenking van Kristallnacht, te bespreken met de kerkelijke gemeente.

Thema

Voor wie
Volwassenen, Kerkenraad

Kerk & Israël

In de Verklaring Erkenning en Verantwoordelijkheid erkent de Protestantse Kerk in Nederland ook schuldig te zijn. In het bijzonder wordt schuld erkent tegenover de Joodse gemeenschap.

Lees hier de tekst van de verklaring:

Verklaring van de Protestantse Kerk tijdens Kristallnachtherdenking 2020

8 nov 2020

Handreiking

Hier volgt een korte handreiking om aandacht te besteden aan de Verklaring Erkenning en Verantwoordelijkheid. De Verklaring Erkenning en Verantwoordelijkheid is met enkele toelichtende artikelen en een historische duiding te vinden [in deze digitale brochure](#). Op aanvraag zijn er gratis gedrukte exemplaren beschikbaar [via de webwinkel](#).

Bovenstaande tekst, in de brochure, kan worden **voorgelezen** aan het begin van de viering, bij de verootmoediging en schuldbelijdenis of het Kyrie, of vlak voor de gebeden. Probeer inkorten te voorkomen, omdat anders belangrijke elementen weg kunnen vallen. Er wordt schuld beleden en drie keer wordt concreet benoemd waarvoor. Aangegeven wordt dat je als geloofsgemeenschap tot een groter geheel behoort en dat je daarom verbonden bent met de daden van hen die ons zijn voorgegaan. En er wordt gewezen op de verantwoordelijkheid voor heden en toekomst. Schuld belijden heeft consequenties.

Gebedsintenties (als schuldbelijdenis, Kyrie, voorbeden, dankgebeden) met alle vrijheid hier een keuze uit te maken en hierop te variëren in de eigen toonzetting en kleur van de gemeente.

*Eeuwige God,
God van Abraham, Isaak en Jakob,
stil worden we voor U,
stil, in het besef deel uit te maken van een beladen geschiedenis
een schuldig verleden dat zich uitstrekt in het heden.*

*We roepen tot U,
vanwege het onvoorstelbaar lijden
dat Joden wereldwijd en ook in Nederland nog dagelijks ervaren
als gevolg van de Shoah, de vernietiging,
en als gevolg van aanhoudend antisemitisme,
Jodenhaat in vele gedaanten.*

*We roepen tot U, vanwege het tekortschieten
in spreken en in zwijgen,
in doen en in laten,
in houding en in gedachten
door kerken en kerkleden
toen, in en na de Tweede Wereldoorlog,
soms tot op de dag van vandaag.*

*We bidden voor het Joodse volk,
vitaal en levenskrachtig,
en erkennen dat kerken en kerkelijke tradities
een diepe ondermijnende stroom van ontkenning van de Joodse identiteit
hebben gekend, tot op de dag van vandaag.*

*We bidden voor nieuwe verhoudingen tussen Joden en christenen,
een zoektocht naar erkenning van elkaar,
een weg van vriendschap en van samen onderweg zijn.*

*We danken U voor de moed en inzet
van individuele christenen en kerkelijke instanties
die op verschillende momenten in de geschiedenis,
en ook in de aanloop naar en tijdens de Tweede Wereldoorlog,
daden van verzet hebben getoond,
hun leven hebben geriskeerd voor Joodse mensen, mensen net als zij.*

*We danken U voor die Joden en christenen
die met nieuwe ogen naar elkaar zijn gaan kijken
en in elkaar Uw beeld en gelijkenis hebben gezien,
die het lef hebben gehad, en nog steeds hebben,
om ongebaande wegen te gaan in nieuwe verhoudingen.*

*We danken U voor wie U bent:
God van Israël,
Vader van Jezus Christus,
geboren uit Uw volk.
Wij danken U voor Uw Geest
die zweeft boven de duisternis, de chaos en wanorde van onze geschiedenis,
die als een duif een olijfblad meedraagt boven de wateren,
als teken van nieuw leven en nieuwe verhoudingen.*

*Gezegend zijt Gij, Heer onze God,
Koning van de wereld,*

door wiens woord alles ontstaat.

Amen

Enkele richtvragen bij de Verklaring en de brochure:

1. Wat roept deze Verklaring bij u op? Wat springt eruit?
2. Komt deze Verklaring op het juiste moment of te laat? Of had ze anders moeten luiden?
3. Hoe kun je schuld belijden voor wat voorouders hebben gedaan of nagelaten?
4. Welk verband ziet u tussen schuld erkennen en verantwoordelijkheid nemen?
5. Wat zijn voor u nuanceverschillen en wat overeenkomsten tussen excuses maken en schuld belijden?
6. Hoe ervaart u de historische schets van de rol van de kerken (voorlopers van de Protestantse Kerk) in de brochure?
7. Kent u verhalen rond en tijdens de Tweede Wereldoorlog over de houding ten aanzien van Joden in Nederland?
8. Op welke manier is er sprake van antisemitisme in Nederland en elders?
9. Hoe leeft antisemitisme al dan niet onderhuids in onze eigen kerken en kerkelijke tradities? Of in ons verstaan van de Bijbel?
10. Hoe kunnen we als christenen en Joden toegroeien naar nieuwe verhoudingen met elkaar?
11. Welke vragen zou u willen stellen aan de landelijke Protestantse Kerk die met deze Verklaring in het jaar van '75 jaar bevrijding' is gekomen? En welke vragen aan uzelf?
12. Wat zou een vervolgstap kunnen zijn na deze erkenning van schuld en verantwoordelijkheid?

